

ÖREBRO TINGSRÄTT

DOM
2009-11-18
Meddelad i
Örebro

Mål nr
T 4710-08

PARTER

KÄRANDE

Diskrimineringsombudsmannen, 202100-6073
Box 3686
103 59 Stockholm

Ombud: Jur. kand. Karin Lundin och jur. kand. Laine Nõu Strömgren
c/o Diskrimineringsombudsmannen
Box 3686
103 59 Stockholm

SVARANDE

Skinnmäster i Örebro Aktiebolag, 556317-8721
Saluvägen 1
703 75 Örebro

Ställföreträdare: Mats Nylén
c/o Skinnmäster i Örebro Aktiebolag
Saluvägen 1
703 75 Örebro

Ombud: Advokat Åsa Hjelte och advokat Bengt Isman
Advokatfirman Glimstedt i Örebro län HB
Box 272
701 45 Örebro

DOMSLUT

1. Skinnmäster i Örebro Aktiebolag ska till envar av Sarita Faltin, Theresa Faltin, Alinda Svarts och Aili Keiski betala skadestånd med 20 000 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen (1975:635) från den 26 november 2008 till dess betalning sker.

2. Skinnmäster i Örebro Aktiebolag ska ersätta Diskrimineringsombudsmannen för rättegångskostnader med 53 960 kr, varav 45 086 kr avser ombudsarvode, jämte ränta enligt 6 § räntelagen från denna dag till dess betalning sker.

Dok.Id 218764

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 383 701 47 Örebro	Drottninggatan 5	019-16 63 00 E-post: orebro.tingsratt@dom.se www.orebrotingsratt.domstol.se	019-16 63 35	måndag – fredag 09:00-12:00 13:00-15:00

YRKANDEN M.M.

Diskrimineringsombudsmannen (DO) har yrkat att Skinnmäster i Örebro Aktiebolag (Skinnmäster), ska betala skadestånd för kränkning med 50 000 kr till var och en av Sarita Faltin, Theresa Faltin, Alinda Svarts och Aili Keiski. På beloppen har yrkats ränta enligt 6 § räntelagen från den 26 november 2008 till dess betalning sker.

Skinnmäster har bestritt käromålet och har inte vitsordat något belopp som skäligt i och för sig. Skinnmäster har inte haft något att erinra mot sättet för räntans beräkning.

Parterna har yrkat ersättning för rättegångskostnader.

DO har som rättslig grund för sin talan anfört följande. Skinnmäster har missgynnat Sarita Faltin, Theresa Faltin, Alinda Svarts och Aili Keiski genom att neka dem inträde i butiken Skinn- och Pälshuset i Örebro. Sarita Faltin, Theresa Faltin, Alinda Svarts och Aili Keiski är romer, vilket framgick av deras klädsel. Andra personer, som inte är romer, skulle i den aktuella situationen ha släppts in i butiken. Missgynnandet har därmed samband med att de är romer.

Genom att, i samband med nekandet, skrika åt Sarita Faltin, Theresa Faltin, Alinda Svarts och Aili Keiski och på ett nedlåtande sätt kommentera deras romska klädsel har Skinnmäster även kränkt deras värdighet. Uppträdandet har samband med att kvinnorna är romer.

Därmed har Skinnmäster utsatt Sarita Faltin, Theresa Faltin, Alinda Svarts och Aili Keiski för direkt diskriminering och trakasserier på sätt som avses i 3 § punkterna 1 och 3 i lagen (2003:307) om förbud mot diskriminering (DFL). Diskrimineringen har skett vid yrkesmässigt tillhandahållande av varor. Skinnmäster har därmed brutit mot förbudet mot diskriminering i 9 § DFL. Skinnmäster ska därför i enlighet med 16 § DFL betala skadestånd till dem för den kränkning som diskrimineringen innebär.

Skinnmäster har åberopat följande rättsliga grund för sitt bestridande. Skinnmäster har inte behandlat Sarita Faltin, Theresa Faltin, Alinda Svarts eller Aili Keiski sämre eller ens annorlunda än vad som skulle varit fallet om andra potentiella kunder kommit till butiken i en jämförbar situation. Ställföreträdaren Mats Nylén har upplyst om att butiken är lunchstängd och bett dem återkomma vid ett senare tillfälle. Mats Nylén har inte skrikit åt kvinnorna eller på ett nedlåtande sätt kommenterat deras klädsel eller på annat sätt kränkt deras värdighet. Skinnmäster har sålunda inte utsatt Sarita Faltin, Theresa Faltin, Alinda Svarts och Aili Keiski för direkt diskriminering eller trakasserier på sätt som avses i 3 § punkterna 1 och 3 DFL.

PARTERNAS UTVECKLANDE AV TALAN

DO

Alinda Svarts är mor till Sarita Faltin och Theresa Faltin. Aili Keiski är en väninna till Alinda Svarts. De fyra kom till Skinn- och Pälshuset den 21 december 2006 för att titta efter en päls som Sarita Faltin och Theresa Faltin skulle kunna ge sin mor i julklapp. Tre av kvinnorna var klädda i för finska romer traditionella kvinnokläder. När de var på väg in i butiken stoppades de av Mats Nylén som sprang fram till dem och skrek att de inte fick komma in och att affären skulle stänga. Alinda Svarts invände att affären stängde klockan 18 eftersom öppettiderna stod på butiksdörren. Mats Nylén blev tyst en kort stund varefter han skrek att han skulle gå på lunch samt upprepade att kvinnorna inte fick komma in. Mats Nylén var högljudd, kom mycket nära kvinnorna och skrek rakt i ansiktet på Theresa Faltin, som stod närmast honom, på ett sätt hon uppfattade som aggressivt. Mats Nylén lämnade därefter dörröppningen ett ögonblick för att hämta en påle inne i affären. Han ställde sig sedan i dörren och blockerade ingången samtidigt som han sträckte sig efter jackorna som hängde utanför byggnaden och plockade in dessa i butiken med hjälp av pålen. Theresa Faltin frågade Mats Nylén varför han betedde sig som han gjorde. Hon frågade om han var rädd för att kvinnorna skulle stjäla något och om hans agerande berodde på att de var romer. Mats Nylén svarade då: ”Ni får väl komma en annan dag i era folkdräkter”. Kvinnorna uppfattade detta yttrande som ironiskt och tonen var sarkastisk och nedlåtande. När Mats Nylén hade tagit in jackorna, gick han in butiken och låste om sig. En liten stund därefter kom han

ut igen och låste affären. Kvinnorna satte sig i sin bil för att köra från platsen. Medan de åkte iväg såg de Mats Nylén gå tillbaka mot butiken. Mellan 15 till 30 minuter senare åkte de förbi butiken igen och då var butiken öppen. Mats Nylén har, enligt honom själv, framhållit för kvinnorna att han precis skulle gå på lunch, att han skulle sätta upp en lapp på dörren med upplysning om att han skulle komma tillbaka klockan 14 samt förklarat för kvinnorna att de kunde återkomma efter klockan 14. Detta har ingen av kvinnorna hört honom säga och ingen av dem såg någon lapp med information om stängning, varken under eller efter samtalet. Det finns inte anledning att ifrågasätta att Mats Nylén ibland stänger butiken för att äta lunch och uträtta ärenden men detta var inte skälet denna dag då kvinnorna kom till butiken. Det framstod inte som att Mats Nylén höll på att stänga butiken redan när de kom, utan han sprang ut mot dörren först när han, stående inne i butiken, såg kvinnorna komma gående till platsen. Vidare hade han inte tagit in jackorna som hängde utanför byggnaden, vilket han sannolikt skulle ha gjort om han varit på väg att lämna affären, utan även detta gjorde han när han såg dem komma. Därutöver ifrågasätts det att Mats Nylén normalt sett, om kunder kommer när han är i färd med att stänga butiken för lunch, ber dessa återkomma senare. Det finns påståenden om att kvinnorna till Mats Nylén skulle ha skrikit "Hitlerdjävul" eller liknande och ristat in hakkors på Mats Nyléns bil. Även om stämningen blev upprörd, är dessa påståenden inte riktiga och oavsett vad kvinnorna eventuellt har gjort efter den aktuella händelsen saknar det betydelse för den diskriminerande handlingen och skadeståndets storlek i målet.

Skinnmäster

Skinnmäster bedriver detaljvaruhandel i butiken Skinn- och Pälshuset i Örebro på Saluvägen i Örebro. Mats Nylén, som arbetar själv i affären har öppet sju dagar i veckan, med undantag för semester och vissa storhelger. Ibland äter Mats Nylén medhavd lunch i affären, men 3-4 dagar per vecka stänger han affären och åker till någon av de närbelägna restaurangerna. Han har oftast lunchstängt från klockan 13 och är oftast åter mellan klockan 13.30 och 14.00. Därutöver händer det att Mats Nylén även måste stänga affären under andra tider på dagen om han behöver uträtta ärenden. På grund av detta anger hans skylt med öppettider att han har stängt för lunch "vid behov". Han har

således ingen fast tid för lunch och när han lämnar lokalen sätter han upp en handskrivnen lapp där han anger vilken tid han beräknas återvända. Den aktuella dagen var han som vanligt ensam i affären och hade planerat att äta en snabb lunch och uträtta några postärenden. Klockan 13.05 var han därför på väg ut ur butiken för att ta in plagg som hängde utanför samt för att hänga upp en lapp på entrédörren och låsa denna. Utanför dörren mötte han fyra kvinnor som var på väg in i affären. Han upplyste dem om att han var på väg att stänga för lunch, varför han bad dem att återkomma senare. Två av kvinnorna höjde då rösten och sade att han inte kunde stänga, utan var tvungen att släppa in dem. Han upprepade då att han var på väg ut för lunch och bad dem respektera detta. En av kvinnorna grep tag i dörrhandtaget och började dra i dörren. Mats Nylén upprepade återigen att det var lunchstängt. En av kvinnorna skrek då: ”din jävla rasist, vi ska anmäla dig!”. Mats Nylén svarade att de var fria att göra detta, men att han nu sagt tre gånger att han skulle stänga för lunch och att de var tvungen att släppa dörrhandtaget. Han tog sin konfektionsstav för att kunna lyfta ned jackorna som hängde utanför affären. Kvinnorna släppte greppet om dörren och gick tillbaka nedför trappan. Mats Nylén låste sedan dörren och gick in för att hämta sin jacka. När han kom ut igen stod kvinnorna på parkeringen och skrek smädeord till honom. Han försökte ignorera kvinnorna, som han upplevde som hotfulla, och gick istället till postlådan. En av kvinnorna gick fram till honom, stannade ansikte mot ansikte med honom och skrek ”Hitlerdjävul” eller något med motsvarande innebörd. Därefter gick kvinnorna mot sin bil. Han mötte en av sina affärsgrannar vid postlådan, denne undrade vad det var som pågick. Mats Nylén förklarade vad som inträffat och gick sedan till sin bil som stod utanför butiken. Vid bilen upptäckte han att ett stort hakkors var repat på koffertluckan. Denna skadegörelse polisanmälades, dock inte förrän i mars 2008, efter att Mats Nylén fått anmälningarna från DO. Han ansåg det nämligen meningslöst dessförinnan att göra polisanmälan, då han inte hade några namn på de kvinnor som hade besökt butiken. Det finns fotografier tagna av skadorna på bilen. Dessa är tagna inför polisanmälan, någon gång mellan den 7 till den 21 mars 2008. Mats Nylén åt en snabb lunch vid korvkiosken utanför Coop Forum, återvände sedan till butiken och öppnade den åter kl. 13.50, dvs. ca 30 minuter efter att han till slut lämnade butiken för lunch. De fyra kvinnorna som han bett att återkomma senare, kom inte tillbaka till butiken. Mats Ny-

lén har bedrivit näringsverksamhet av aktuellt slag sedan 1982. En stor andel av personerna i hans kundkrets har utländsk bakgrund, däribland även personer med romskt ursprung. Han bemöter samtliga sina kunder och potentiella kunder med tillbörlig respekt, oavsett etniskt ursprung. Det stämmer inte att han skulle ha sprungit emot de fyra kvinnorna och skrikit åt dem innan de kom fram till affären. Han stod utanför affären för att ta in plaggen som hängde utanför inför lunchstängning och hade överhuvudtaget inte sett kvinnorna närma sig affären om han befunnit sig inne i affären. Det stämmer inte heller att han kommenterat kvinnornas folkdräkter. Huruvida kvinnorna frågat om anledningen till att de inte fick komma in i affären var deras klädsel kommer han inte ihåg, men han minns att han talat om för dem att de var välkomna senare vilket även, om än lite olika formulerat, framgår av kvinnornas ursprungliga anmälningar till DO. Redan av den grunden framgår det att det inte är frågan om diskriminering på grund av etnisk tillhörighet, utan ett normalt agerande av en innehavare av en mindre butik vid lunchtid. Det kan även nämnas att det ofta händer att någon potentiell kund kommer då han håller på att stänga affären och då han ber dessa att återkomma senare så respekteras alltid detta, då kunderna har förståelse för hans behov av att stänga affären då han ska äta lunch eller utträtta ärenden.

UTREDNINGEN VID TINGSRÄTTEN

Bägge parter har som skriftlig bevisning åberopat polisanmälan av den 21 december 2006 samt anmälningar till Ombudsmannen mot etnisk diskriminering. Fotografier har förevisats. Syn har företagits av Skinn- och Pälshusets lokaler på Saluvägen 1 i Örebro.

DO har åberopat förhör under sanningsförsäkran med Theresa Faltin, Sarita Faltin, Alinda Svarts och Aili Keiski, vilka i sina förhör i huvudsak bekräftat vad DO anförde sakframställningsvis samt med följande förtydliganden och tillägg.

Theresa Faltin: När de närmade sig butiken och hennes mamma, Alinda Svarts tog tag i dörren hörde hon denna säga ”han kommer springande”. En dragkamp uppstod mellan modern och Mats Nylén på varsin sida om dörren. Själv stod hon också på trappan.

Mats Nylén verkade panikslagen och rädd för att de skulle tränga sig in. Han skrek att butiken var stängd men ändrade sig senare, efter påpekande från hennes mor om butikens öppettider, och sade att han skulle stänga för lunch. Mats Nylén gick väldigt nära henne och skrek åt henne. Han stod så nära att det kändes som att hon fick hans spott i sitt ansikte. När hon frågade Mats Nylén varför han skrek fick hon till svar att ni hör väl inte annars. Efter att hon frågat honom om de inte fick komma in i butiken eftersom de var zigenare och klädda som de var fick hon till svar att de väl kunde komma tillbaka i sina folkdräkter. Mats Nylén bad dem aldrig att komma tillbaka samma dag. De såg senare att han lämnade butiken. Det är riktigt att hon kallade honom för rasist. Av det inträffade blev hon väldigt ledsen och upprörd. Inte minst eftersom det i hennes kultur är viktigt med respekt för äldre.

Alinda Svarts: Hennes döttrar hade lovat att köpa en pälsjacka åt henne och de stannade därför vid butiken. Hon och Theresa Faltin tog täten på väg mot butiken. Samtidigt som hon tog tag i dörrhandtaget kom Mats Nylén springande och skrek att det var stängt. När hon påpekade att butiken var öppen till klockan 18 sade han att han skulle ha lunch. De pratade till en början genom en dörrspringa. När de frågade honom om det var på grund av att de var klädda i zigenarkläder som de inte fick komma in fick de på ett nedlåtande sätt svaret att de kunde komma en annan dag i folkdräkter. Hon kände sig irriterad och ledsen över att bli behandlad som hon blev. Hon tyckte även att det var jobbigt för hennes dotter, Theresa Faltin, eftersom Mats Nylén stod så nära att hon trodde att han skulle slå henne.

Sarita Faltin: Hon stod under hela händelseförloppet nedanför trappan. Hon hörde sin mamma, Alinda Svarts, säga något liknande "titta han kommer springande" samtidigt som modern tog tag i dörren. Mats Nylén skrek: "Jag ska stänga. Ni kan inte komma in". När modern påpekade att butiken enligt skylten var öppen till klockan 18 blev han tyst en stund men sade senare att han skulle stänga för lunch. Mats Nylén skrek åt hennes syster, Theresa Faltin, som också stod på trappan. På fråga från systemen sade han att de kunde komma i sina folkdräkter en annan dag. Han sade det på ett nedlåtande sätt och hon tog honom inte på orden att de kunde komma tillbaka. Efter det yttrandet

ringde hennes syster polisen. Mats Nylén plockade in de jackor som hängde utanför och låste sedan butiken. Hon gick fram till honom när han kom ut och sade att de hade jobb och pengar precis som alla andra och att hon önskade att han skulle ha gett dem en chans att visa att de inte var sådana som han trodde. Hon började gråta när hon talade med honom. Det värsta med händelsen är att hennes familj och då särskilt modern, fick utstå en sådan behandling. Själv har hon blivit mer känslig och vill inte längre gå in i butiker ensam.

Aili Keiski: Hon såg när de närmade sig att Mats Nylén gick fort eller sprang från mitten av butiken. Han kom fram till dörren samtidigt som Alinda Svarts tog tag i dörrhandtaget. När Mats Nylén sade att han skulle stänga butiken påpekade Alinda Svarts att det inte stod på skylten att det var stängt. Han var högljudd och elak. Det fanns inte någon anledning för honom att uppträda som han gjorde. Theresa Faltin talade med honom och han sade till henne att de kunde komma en annan gång i sina romska kläder. Det är inte trevligt när någon betar sig som han gjorde. Hon är nu mer skygg än vad hon var tidigare.

Skinnmäster har åberopat förhör under sanningsförsäkran med ställföreträdaren Mats Nylén samt vittnesförhör med Sebastian Vävpling och Benny Borg.

Mats Nylén har i sitt förhör i huvudsak bekräftat vad Skinnmäster anfört sakframställningsvis men med följande tillägg och förändringar. Han har drivit affären sedan 1974 och har numera inte några anställda. Han har öppet sju dagar per vecka och måndag – fredag klockan 11-18. Normalt har han 10-20 kunder per dag, även om inte alla handlar. När han behöver lämna affären sätter han upp en lapp på dörren där det står när han är åter. Vid tiden för händelsen stod det inte något om lunchstängt på skylten med öppettider. Han stänger inte för lunch varje dag utan kanske två till tre gånger per vecka när han behöver uträtta ärenden eller äta lunch. Normalt sker detta någon gång mellan klockan 12 och 14. Den aktuella dagen hade han endast haft enstaka kunder och cirka 20 minuter efter att den senaste kunden lämnade butiken bestämde han sig för att gå på lunch. Han stod på trappan för att ta in varorna som hängde utanför när han såg

fyra kunder närma sig till vänster på parkeringen. Han sade i lugn ton till dem att det tyvärr var lunchstängt. De gick trots det fram till honom och sade att han inte kunde stänga eftersom de skulle köpa päls. Två av kvinnorna gick upp på trappan och hetsade upp situationen. De var nästan arga och stämningen kändes konstig. De kallade honom rasist och sade att de skulle stämma honom om han inte släppte in dem. De sade även att de inte släpptes in för att de var romer och bar dräkter. Han sade till dem att de fick acceptera att han skulle stänga och att de var välkomna tillbaka i sina folkdräkter. Han ansåg att han hade rätt att markera att han var lite upprörd och svarade tillbaka. En del av diskussionen fördes när de stod på varsin sida om dörren. Han var inte jätteglad och pratade kanske med en något högre röst. När han lämnade butiken sprang Sarita Faltin fram till honom och skrek "Hitlerdjävul". Han blev paff men fortsatte gå mot brevlådan, vid vilken även Sebastian Väppling fanns i sin bil. När han kom tillbaka från brevlådan såg han att någon hade ristat in ett hakkors på bagageluckan på hans bil. Han var borta från sin butik under totalt cirka 30 minuter men glömde under uppståndelsen att posta sina vykort.

DOMSKÄL

Rättslig reglering

Enligt 9 § lagen (2003:307) om förbud mot diskriminering (DFL; nu ersatt av Diskrimineringslagen [2008:567]) är bl. a. diskriminering som har samband med etnisk tillhörighet förbjuden vid yrkesmässigt tillhandahållande av varor eller tjänster. DFL är tillämplig även efter den 1 januari 2009 beträffande diskriminering som ägt rum före ikraftträdandet av 2008 års diskrimineringslag.

Direkt diskriminering föreligger om en enskild person missgynnas genom att behandlas sämre än någon annan behandlas, har behandlats eller skulle ha behandlats i en jämförbar situation och missgynnandet har samband med personens etniska tillhörighet. Det krävs inte att det funnits någon avsikt att diskriminera och inte heller att personens etniska tillhörighet är det enda eller det avgörande skälet för missgynnandet. En behandling är att anse som missgynnande om den kan sägas medföra en skada eller

nackdel för den enskilde. Såsom trakasserier betraktas ett uppträdande som kränker en persons värdighet och som har samband med personens etniska tillhörighet.

Den som diskriminerar någon på ett sätt som är förbjudet enligt 16 § DFL ska betala skadestånd för den kränkning som diskrimineringen innebär.

I 21 § DFL finns en särskild bestämmelse om bevisbördan i diskrimineringsmål. Bestämmelsen innebär att om den som anser sig ha blivit diskriminerad visar omständigheter som ger anledning att anta att vederbörande blivit utsatt för diskriminering är det svaranden som ska visa att det inte förekommit någon diskriminering. Avsikten är att den som anser sig ha blivit diskriminerad ska åtnjuta en bevislättnad. Högsta domstolen har i rättsfallet NJA 2006 s. 170 uttalat att bestämmelsen ska tolkas som en presumptionsregel och att rättstillämpningen i det enskilda fallet får bestämma vilka omständigheter som är presumerande. Högsta domstolen motiverade sitt ställningstagande med att bestämmelsen inte borde ses som en regel om delad bevisbörda, eftersom det kan medföra att all bevisning värderas i ett sammanhang och att i praktiken den avsedda bevislättningen inte uppnås.

Har diskriminering förekommit?

I målet är ostridigt att Sarita Faltin, Theresa Faltin, Alinda Svarts och Aili Keiski omkring klockan 13 den 21 december 2006 kom till butiken Skinn- och Pälshuset i Örebro och där nekades tillträde till butiken av Mats Nylén. De fyra kvinnorna är samtliga romer och tre av dem bar vid det aktuella tillfället för finska romer traditionella kvinnokläder. En skylt med butikens öppettider fanns anbringad på dörren. Vid tiden för händelsen innehöll denna skylt inte någon uppgift om att butiken vid vissa tillfällen stängde för lunch utan angav endast att butiken hade öppet fram till klockan 18. Efter vissa diskussioner med Sarita Faltin, Theresa Faltin, Alinda Svarts och Aili Keiski stängde Mats Nylén butiken och åkte från platsen. Butiken öppnades på nytt en stund senare.

Frågan i målet gäller om Mats Nylén i egenskap av ställföreträdare för Skinnmäster har gjort sig skyldig till diskriminering genom att dels missgynna Sarita Faltin, Theresa Faltin, Alinda Svarts och Aili Keiski på ett sätt som har samband med deras etniska tillhörighet, dels kränka deras värdighet. De omständigheter som DO åberopat är att kvinnorna nekats tillträde till butiken och att Skinnmäster genom Mats Nylén därigenom har behandlat dem sämre än andra i en jämförbar situation skulle ha behandlats samt att Mats Nylén på ett nedlåtande sätt kommenterat deras klädsel.

Skinnmäster har å sin sida bestritt att Mats Nylén missgynnat eller trakasserat kvinnorna och har hävdats att det var fråga om en sedvanlig stängning av butiken för lunch samt att han välkomnat dem tillbaka till butiken i sina folkdräkter.

Ord står emot ord när det gäller vad som utspelade sig på platsen och även i fråga om var Mats Nylén befann sig när han sade till Sarita Faltin, Theresa Faltin, Alinda Svarts och Aili Keiski att de inte kunde komma in i butiken. Ingen av de som hörts under sanningsförsäkran kan anses förtjäna mer tilltro än någon annan. Något egentligt stöd för endera ståndpunkten ger inte heller bevisningen i övrigt. Mot den bakgrunden konstaterar tingsrätten att det inte kan anses visat att Mats Nylén sprang inifrån lokalen mot dörren när kvinnorna gick mot butiken men inte heller att Mats Nylén redan stod på trappan när kvinnorna gick över parkeringsplatsen mot butiken. Det är däremot klarlagt att merparten av diskussionen mellan Mats Nylén och kvinnorna utspelade sig i dörröppningen till butiken samt att denna diskussion var högljudd. Detta har även bekräftats av vittnet Sebastian Vävpling, som satt i en bil cirka 30 meter bort. Sebastian Vävpling vet inte om Mats Nylén var högljudd under diskussionen med kvinnorna men har berättat att denne var uppjagad när de talades vid kort efteråt.

Det förhåller sig självklart på det sättet att en butiksägare har rätt att stänga sin butik för lunch eller annat ärende oavsett om det angivits särskilt på en skylt eller liknande att detta kan komma att ske. I den aktuella situationen måste dock beaktas att Mats Nylén inte på något sätt utåt hade manifesterat sitt beslut att stänga butiken för lunch när Sarita Faltin, Theresa Faltin, Alinda Svarts och Aili Keiski, tre av dem klädda i

traditionella folkdräkter, kom till platsen. Tvärtom var butiken fortfarande öppen och jackor hängde utanför. Kvinnorna har vidgått att de blev upprörda över att de inte släpptes in i butiken och att diskussionen var högljudd. Mats Nylén har även han berättat att han kan ha höjt rösten. I något skede av denna hetsiga diskussion yttrade Mats Nylén att kvinnorna var välkomna tillbaka i sina folkdräkter. Mats Nylén har i förhöret under sanningsförsäkran berättat att han yttrade sig på detta sätt för att han var upprörd och ville markera för Sarita Faltin, Theresa Faltin, Alinda Svarts och Aili Keiski. Av Mats Nyléns egna uppgifter framkommer att hans yttrande inte var avsett som en information till kvinnorna att de kunde komma tillbaka vid ett senare tillfälle.

Mot bakgrund av vad som framkommit enligt ovan sagda får DO anses ha visat på sådana omständigheter som ger anledning anta att Sarita Faltin, Theresa Faltin, Alinda Svarts och Aili Keiski blivit diskriminerade på grund av sin etniska tillhörighet.

Vid detta förhållande ankommer det på Skinnmäster att visa att diskriminering inte har förekommit, eller med andra ord att Sarita Faltin, Theresa Faltin, Alinda Svarts och Aili Keiski nekats tillträde till butiken enbart på grund av andra omständigheter än deras etniska tillhörighet. Vidare ska Skinnmäster visa att Mats Nyléns yttrande om kvinnornas klädsel inte var avsett att kränka deras värdighet.

Skinnmäster har gjort gällande att kvinnorna nekades tillträde till butiken eftersom Mats Nylén skulle stänga butiken för lunch samt att han välkomnade dem tillbaka till butiken.

I frågan om Mats Nylén var i färd med att stänga butiken för lunch finns inte någon annan bevisning än hans egna uppgifter. Såsom konstaterats ovan är det inte visat att Mats Nylén befann sig utomhus när han första gången talade om för Sarita Faltin, Theresa Faltin, Alinda Svarts och Aili Keiski att butiken var stängd. Han hade inte heller vidtagit några åtgärder för att stänga butiken. Mats Nylén har uppgett att han från tid till annan stänger sin butik för kortare stunder när han behöver uträta ärenden eller äta lunch ute, vanligtvis någon gång mellan klockan 12 och 14. Denna hans uppgift om att

han ibland stänger butiken får stöd av Benny Borgs utsaga att de brukar äta lunch tillsammans några gånger per vecka. Den aktuella dagen skulle Mats Nylén enligt egen uppgift posta några vykort och därefter inta en snabblunch. Han har berättat att han under de timmar han hade haft butiken öppen endast haft enstaka kunder och att den senaste hade lämnat butiken 20 minuter tidigare. Även om det framstår som något underligt att en butiksägare väljer att stänga sin butik trots att potentiella kunder anländer och detta utan att ha ett ärende som han måste utföra just vid tidpunkten kan det naturligtvis inte uteslutas att det är fallet. Det är emellertid Skinnmäster som har att bevisa sitt påstående om anledningen till att butiken stängdes. I sammanhanget bör även framhållas Mats Nyléns yttrande att kvinnorna var välkomna åter i sina folkdräkter, vilket Mats Nylén vidgått att han sade för att markera för kvinnorna.

Vid detta förhållande och då bevisningen i övrigt inte ger något stöd för Skinnmästers påstående att butiken stängdes för sedvanligt lunchuppehåll har Skinnmäster inte förmått visa att Sarita Faltin, Theresa Faltin, Alinda Svarts och Aili Keiski vägrades tillträde till butiken endast på grund av andra omständigheter än deras etniska tillhörighet. Inte heller har Skinnmäster visat att Mats Nyléns yttrande att kvinnorna var välkomna tillbaka i sina folkdräkter ska förstås på något annat sätt än att han genom sitt yttrande kränkt deras värdighet eller med andra ord att yttrandet är att bedöma som trakasserier. Sammanfattningsvis har Skinnmäster sålunda inte bevisat att diskriminering inte förekommit.

Skadestånd

Genom att vägra kvinnorna tillträde till butiken Skinn- och Pälshuset i Örebro samt det yttrande som Mats Nylén uttalat har Sarita Faltin, Theresa Faltin, Alinda Svarts och Aili Keiski utsatts för diskriminering av sådant slag att de har rätt till ersättning för kränkning.

Brott mot diskrimineringslagstiftningen ska ses som en allvarlig kränkning. Ersättningen ska kompensera den utsatte för den förnedring som kränkningen har inneburit men är även tänkt att motverka diskriminering (jfr. förarbetena till 2008 års diskrimi-

neringslag, prop. 2007/08:95 s. 398 f samt rättsfallet NJA 2008 s. 915). Högsta domstolen har i rättsfallet NJA 2006 s. 170 uttryckt att skadeståndets storlek i diskrimineringsmål kan variera beroende på kränkningens art, omfattning och andra omständigheter i det enskilda fallet. I det nämnda rättsfallet bestämde Högsta domstolen ersättningen till en kvinna som avvisats från en restaurang på grund av sin sexuella läggning till 15 000 kr. I rättsfallet NJA 2008 s. 915 uttalade Högsta domstolen att utgångspunkten för ersättningens storlek ska bestämmas typiserat under hänsynstagande till främst kränkningens art och allvarlighet. Skadeståndsbedömningen ska sålunda ta sikte på den kränkning som typiskt sett uppkommer genom diskriminering även om subjektiva faktorer på den utsattes sida kan påverka skadeståndets storlek.

Det missgynnande som Sarita Faltin, Theresa Faltin, Alinda Svarts och Aili Keiski blev föremål för är att de vägrats tillträde till butiken. Den kränkning som kvinnorna utsattes för har inte skett i någon utomståendes närvaro utan inför egna släktingar och en vän till familjen. Tingsrätten anser, med hänsyn till att Sarita Faltin, Theresa Faltin, Alinda Svarts och Aili Keiski inte endast vägrades tillträde till butiken utan även trasserades genom Mats Nyléns yttrande, att skälig ersättning bör bestämmas till 20 000 kr per person. Tvist råder inte om räntan.

Rättegångskostnader

Utgången i målet innebär att DO är vinnande part. I målet har tyngdpunkten rört frågan om diskriminering ägt rum eller inte. DO bör därför tillerkännas full ersättning för sina rättegångskostnader. Om yrkade belopp avseende rättegångskostnader råder inte tvist.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (DV 401)

Överklagande, ställt till Göta hovrätt, ska inges till tingsrätten senast den 9 december 2009.

Åke Gustafsson

Marinette Andersson

Andreas Rung